

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

==== Izpitna pola 2 ====

Razčlemba izhodiščnega besedila

Ponedeljek, 24. avgust 2020 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Priloga z neumetnostnim besedilom in konceptni list sta na perforiranih listih, ki ju kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 21 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 90. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak). Osnutek zadnje naloge, ki ga lahko napišete na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in s svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani.

M 2 0 2 1 0 3 1 2 0 2

Konceptni list

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Konceptni list

Priloga k izpitni poli 2 (M202-103-1-2)**DELO****KULTURA****Nagrajenec Prešernovega sklada Marko Brdar: »Včasih se film zgradi kar sam«**

Ženja Leiler

četrtek, 1. 2. 2018, 12.00

Foto: Jože Suhadolnik

[U] Leta 1978 rojeni diplomirani filozof in diplomant filmske fotografije pobira nagrado za nagrado. Filmi, ki jim je dal podobo, potujejo po svetu, obiskujejo festivalne in prejemajo priznanja. Med njimi so nagrada žirije za cansko sekcijo Poseben pogled in nominacija za evropsko nagrado lux za film hrvaškega režiserja Daliborja Matanića *Zenit*, pa tudi štiri vesne.

Brdar je član Združenja filmskih snemalcev Slovenije, društine, na katere aktivnosti, tudi prizadevanje za popularizacijo poklica filmskega snemalca, je zelo ponosen. Kmalu bo del svojega znanja prenašal tudi na študente ljubljanske akademije.

1 Na filmskih šolah profesorji radi poudarjajo, da filmska fotografija ni umetnost, ampak obrt. Po drugi strani seveda direktor fotografije da filmu podobo. Kakšen odnos imate do tega razmerja?

Dejansko so nam na prvi urki povedali natanko to: niste umetniki, filmska fotografija je obrt, in mi smo tu zato, da vam prenesemo tehnično znanje. Toda potem smo imeli precej umetniških predmetov. Od nas so zahtevali dobro splošno izobrazbo iz umetnosti in tudi pozneje so hoteli, da smo svoje delo artikulirali tudi z lastnim umetniškim pristopom.

A kaj je umetnost? Spomnim se očetovih besed, ko sva si v Parizu ogledovala Rodinovo razstavo in je na peti kipa opazil napako – nedokončanost. To ga je povsem fasciniralo. Rekel mi je, vidiš, Rodin se je odločil in nečesa ni dokončal, mogoče je bilo nehote, mogoče ne. V takšnem bežnem trenutku se rodi prava umetnost.

Svojega dela ne dojemam kot umetnost, to je moj poklic. Med snemanjem seveda lahko nastane nekaj avtorskega, izvirnega. A to ni nekaj, kar naj bi prepoznali ustvarjalci, ampak gledalci.

OBRNITE LIST.

[2] Če malce tavtološko rečeva, da režiser režira film, potem filmski snemalec režira podobe?

Načeloma ja, odvisno od odnosa med direktorjem fotografije in režiserjem. Slika in zvok seveda nista nekaj ločenega od filma, kot tudi ne vse druge komponente. Zato mora celotna ekipa razumeti režiserjevo vizijo, šele tako lahko vsak prispeva svoj ustvarjalni vložek. Povsem legitimno je, da režiser zelo natančno usmerja vse, tudi fotografijo. V tem primeru moraš seveda verjeti njegovi viziji. Lahko pa režiser kar največ zahteva od vseh sodelujočih in njihovega avtorskega vložka.

[3] Od katerega režiserja ste največ odnesli?

Gotovo od vsakega nekaj. Najmočnejša je bila izkušnja s Škafarjem. Bila je prva in najintenzivnejša. Vlado je zelo poseben človek. Njegova priprava na film je precej drugačna od drugih. Na film gleda kot na poezijo, kar me je na začetku zelo zmedlo. Vlado je namreč že ob mojem vstopu v profesionalno snemanje prekinil vzorce, prek katerih sem takrat dojemal filmsko fotografijo. Šele pozneje sem spoznal, kako pomembno je bilo zame, da mi je spodnesel tla pod nogami. Če nečesa ne poznaš, to pomeni, da se ob soočenju s tem naučiš nekaj novega.

[4] Kdaj pride trenutek, ko v glavi vidite film?

Zelo različno. A pogosto ga še ne vidim ob branju scenarija. Takrat se mi porajajo vprašanja, ki si jih zapišem in z njimi napadem režiserja. Nazadnje sem delal z Metodom Pevcem pri njegovem novem celovečercu *Jaz sem Frenk*. Veliko časa sva preživila skupaj in se pogovarjala, a morda je bilo le pet odstotkov teh debat posvečenih vizualizaciji. Vse drugo je zadevalo atmosfero, ritem, psihologijo likov, in tako so nama počasi slike kar same kapljale. Včasih se film zgradi kar sam, še preden začneš snemati, včasih pa do konca ne veš, kako bo izpadlo.

[5] Kaj je bolj fotogenično, človekova obraz in telo, narava, arhitektura?

Pred leti sem dejansko hotel postati dokumentarni fotograf. Narava mi je zelo blizu. Sčasoma pa me je začela fascinirati tudi pokrajina obraza in telesa. Manj blizu mi je tihožitje v smislu arhitekture, saj te ta sili v red, estetiziranje, temu pa se želim izogniti. Arhitektura in prostor lahko zelo dominirata v filmu, preveč ...

[6] Preden je svet postal digitalen, je bil, denimo, proces pisanja precej drugačen od današnjega. Podobno je s filmom.

Imam obe izkušnji. Stres je gotovo neprimerno večji pri filmskem traku, kjer je veliko stvari veliko bolj odvisnih od snemalca. Drži tudi, da sta si analogna in digitalna slika precej različni. V primeru filmskega traku potuje svetloba po globini tega traku, skozi različne kemične sloje in je v tem smislu učinek manj predvidljiv kot pri digitalnem zapisu, pa vendar nekako bolj organski. Sam imam precejšnjo afiniteto do filmskega traku in sem prepričan, da se bo sčasoma vrnil, čeprav je seveda veliko dražji. A tudi digitalna fotografija zahteva veliko osredotočenosti, poleg tega pomnožuje možnosti. Gotovo si lahko režiser zdaj privošči bistveno več ponavljanj in korekcij. Po drugi strani je bilo včasih za snemanje filma na voljo bistveno več časa in zdi se mi, da tudi več miru.

[7] Za filmsko fotografijo je bilo z nagrado Prešernovega sklada doslej nagrajenih le pet snemalcev, nazadnje Karpo Godina leta 1980. Od takrat je minilo skoraj štirideset let ...

Sem počaščen, čeprav ne stojim rad pod medijskimi lučmi. Nagrado razumem najprej kot priznanje filmskim poklicem, ki po navadi niso v ospredju, a brez njih ne bi bilo filma, pa tudi celotnemu filmskemu področju, ki je pri nas dejansko bolj kot ne spregledano in s stališča državne podpore marginalno.

(Prirejeno po: <https://www.del.si/kultura/marko-brdar>. Pridobljeno: 1. 2. 2018.)

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. V katerih okolišinah je nastalo izhodiščno besedilo? Dopolnite povedi z manjkajočimi podatki.

Izhodiščno besedilo je bilo objavljeno _____ v _____.
(čas) (rubrika)

Je zapis _____ pogovora. Ta je sestavljen iz _____ replik.
(raziskovalnega/pogajalnega/prepričevalnega/povezovalnega) (število)

V njem sodelujeta _____ in _____.
(pobudni sogovorec) (odzivni sogovorec)
(2 točki)

2. Podčrtajte ustrezne možnosti ob poševnicah.

Izhodiščno besedilo je **prvotno govorjeno/prvotno zapisano;**
enogovorno/dvogovorno;
zasebno/javno;
umetnostno/neumetnostno;
predstavitevno/poslovno/vrednotenjsko;
praktičnosporazumevalno/publicistično/strokovno.

(2 točki)

3. Izhodiščno besedilo je razdeljeno na več delov.

- 3.1. Kaj iz uvodnega dela (U) izveste o Marku Brdarju? Napišite tri podatke.

(1)

- 3.2. V katero besedilno vrsto spada uvodni del? _____

(1)
(2 točki)

4. Na podlagi 6. odstavka izhodiščnega besedila ugotovite, kateri vrsti fotografije je Brdar bolj naklonjen. Odgovor utemeljite s tremi argumenti.

(3 točke)

5. V izhodiščnem besedilu je uporabljenih veliko prevzetih besed in tvorjenk iz prevzetihs besed.

S katerimi domačimi sobesedilno ustreznnimi sopomenskimi besedami oz. besednimi zvezami bi jih lahko nadomestili? Na črtice pred besedami napišite ustrezno črko.

_____ nominacija	A opisovano z različnimi besedami istega pomena, istorečno
_____ artikulacija	B nagnjenje, naklonjenost
_____ tvtološko	C določitev, imenovanje, predlaganje (kandidata)
_____ komponenta	Č sestavni del, sestavina
_____ legitimno	D resnično, sveto
_____ vizualizacija	E občutljivo
_____ estetiziranje	F oblikovanje, izgovor
_____ afiniteta	G poudarjanje česa s stališča lepega, zlasti glede oblike
_____ marginalno	H osnovano na pravu, zakonito
	I postransko, obrubno, nepomembno
	J vidna predstavitev

(3 točke)

6. Kako bi v knjižnem jeziku izgovorili naglašene besede? Zaznamujte mesto naglasa (obkrožite ustrezno črko) in podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici.

s pogledom Naglašeni samoglasnik je ozki e/široki e/ozki o/široki o.

obrtnega Naglašeni glas je samoglasnik o/polglasnik pred r/soglasnik r.

prenesemo Naglašeni samoglasnik je ozki e/široki e/ozki o/široki o.

(3 točke)

7. V vsaki dvojici besed obkrožite tisto besedo, ki je naglašena pravilno, in dopolnite poved.

profesionálen – prófesionálen

dokumentárec – dókumentárec

nèdokončanost – nèdokončánost

negotôva – nègotôva

(2)

Pravilno naglašeni besedi, ki imata dva naglasa, sta glede na vrsto tvorjenke

_____.

(1)
(3 točke)

8. V oglate oklepaje napišite izgovor obkroženih delov besed.

profesioñalec []

posnetek []

videl []

dokumentarlec []

ponavljaj [] []

(2 točki)

- ### 9. Preberite slovarski sestavek in rešite naloge.

pokrájina tudi pokrajína -e ž (ā; ī)

- 1. manjše ali večje ozemlje glede na oblikovanost, obraslost, urejenost:** pokrajina se je spremenila; občudovati lepoto pokrajine / slovenska pokrajina je zelo raznovrstna /.../

2. v nekaterih državah višja upravna enota: država je razdeljena na pokrajinе; glavno mesto pokrajine

 - avtonomna pokrajina v sklopu države, višje upravne enote organizirana politična skupnost z avtonomnimi pravicami ali ozemlje, ki pripada tej skupnosti
 - 3. um. slika, na kateri je upodobljena pokrajina; krajina²:** na steni je viselo nekaj pokrajin in portretov
 - 4. knjiž., s prilastkom področje:** to so zanimive miselne pokrajinе / z oslabljenim pomenom: odpreti komu pokrajine svoje duše; obdala ga je pokrajina molka

♦ pravn., v socializmu Socialistična avtonomna pokrajina Kosovo; rel. cerkvena pokrajina; urb. kulturna pokrajina *kultivirana, preoblikovana*

- 9.1. Katerje oblikovne lastnosti o samostalniku *pokrajina* so podane v podčrtanem delu glave slovarskega sestavka?

(2)

- 9.2. Kateremu pomenu ustreza beseda *pokrajina* v povedi iz 5. odstavka izhodiščnega besedila *Sčasoma pa me je začela fascinirati tudi pokrajina obraza in telesa?*

(1)

- 9.3. Na podlagi terminološkega gnezda navedite stroke, v katerih se uporablja beseda *pokrajinna*.

(1)
(4 točke)

10. V izhodiščnem besedilu sta omenjena umetnika Vlado Škafar in Metod Pevec.

- 10.1. Osebni imeni postavite v orodnik ednine in ju uporabite v novi povedi.

Poved:

(2)

- 10.2. Do katerih posebnosti pride pri sklanjanju njunih imen.

-
-
-

(3)
(5 točk)

11. Opazujte zaimke v spodnjih besednih zvezah.

11.1. V besednih zvezah obkrožite zaimek in določite, ali je pridelnški ali samostalniški. V ustrezni stolpec napišite X.

	Pridelnški zaimek	Samostalniški zaimek
svojega znanja		
sili te v red		
v takšnem trenutku		
nečesa ni dokončal		

(4)

11.2. Zaimek nečesa postavite v imenovalnik in orodnik ednine ter tvorite novi povedi.

Imenovalnik ednine: _____

Orodnik ednine: _____

(3)
(7 točk)

12. V izhodiščnem besedilu so glagoli v različnih oblikah.

12.1. Ali je podprtana oblika glagolov v izpisanih povedih pravilna? Obkrožite pravilni rešitvi in dopолните poved.

Zato mora celotna ekipa razumeti režiserjevo vizijo ...

Včasih se film zgradi kar sam, še preden začneš snemati ...

Oblika podprtanih glagolov J E / N I pravilna, saj se v slovenščini za

_____ glagoli in _____ glagoli uporablja
nedoločnik/namenilnik.

(2)

12.2. Pripišite zahtevane oblike še naslednjim glagolom.

	1. os. dvojine, ž. spol, preteklik	velelnik za 2. os. ed.
teči		
biti (prijazen)		
striči		

(2)
(4 točke)

13. V povedi *Šele pozneje sem spoznal, kako pomembno je bilo zame, da mi je spodnesel tla pod nogami* je uporabljen frazem. Podčrtajte frazem in ga razložite.

(3 točke)

14. V povedi s podčrtovanjem določite stavčne člene in njihove dele.

Marko Brdar bo kmalu svoje znanje prenašal študentom ljubljanske akademije.

(5 točk)

15. Podčrtani stavčni člen pretvorite v odvisnik, odvisnika pa v ustrezna stavčna člena. Povedi ponovno napišite.

Režiser odgovarja za umetniško podobo filma.

Da režiser zelo natančno usmerja fotografijo, je povsem legitimno.

Spomnjam se o četovih besed, ko sva si v Parizu ogledovala Rodinovo razstavo.

(6 točk)

16. Grafično prikažite skladenjsko sestavo povedi (napišite S-strukturu povedi).

Če k filmom, ki ste jih posneli v zadnjih letih, dodam še nagrade in festival, pomeni, da ste med najbolj zaželenimi direktorji fotografije pri nas.

(3 točke)

17. Zanikajte stavke v navedenih povedih.

Ekipa mora razumeti režiserjevo vizijo.

Umetnik v svoj objektiv ujame to, kar ljubi.

(3 točke)

18. V izhodiščnem besedilu je beseda *film* uporabljena večkrat.

- 18.1. Iz korena besede *film* tvorite tri tvorjenke, in sicer

– vrstni pridevnik: _____

– manjšalnico: _____

– osebo, ki ima opraviti oz. ima zvezo s filmom: _____

(2)

Po katerem besedotvornem načinu so nastale tvorjenke?

Besedotvorni način: _____

(1)

- 18.2. Iz besede *film* tvorite samostalnik s sestavljanjem in z zlaganjem.

Sestavljenka: _____

Zloženka: _____

(2)
(5 točk)

19. V besedilu je večkrat poimenovana ista prvina predmetnosti. Izpišite tri raznovrstne naveznike, ki se nanašajo na podčrtano prvo predmetnost, in poimenujte načine navezovanja.

Vlado je zelo poseben človek. Njegova priprava na film je precej drugačna od drugih. Na film gleda kot na poezijo. To me je na začetku zelo zmedlo. Vlado je namreč že ob mojem vstopu v profesionalno snemanje prekinil vzorce, preko katerih sem takrat dojemal filmsko fotografijo. Šele pozneje sem spoznal, kako pomembno je bilo zame, da mi je spodnesel tla pod nogami. Če nečesa ne poznaš, to pomeni, da se ob soočenju s tem naučiš nekaj novega.

Izpis naveznika	Način navezovanja

(4 točke)

20. V spodnjem besedilu je 10 pravopisnih napak, popravite jih.

Prvič po letu 1980., ko je za filmsko fotografijo nagrado dobil Karpo Godina je nagrado prejel direktor fotografije. Marko Brdar, diplomant Filozofije, je študij nadaljeval v Zagrebu, kjer je študiral filmsko fotografijo na akademiji dramskih umetnosti. Kmalu bo del svojega znanja prenašal tudi na dodiplomske in magisterske študente Ljubljanske Akademije za gledališče, radio, film in televizijo. Na nadaljnji poti se je srečal z številnimi priznanimi režiserji kot so Matanić, Škafar, Vojnović...

(5 točk)

21. Predstavljajte si, da ste Andreja/Andrej Novak in ste predsednica/predsednik šolskega filmskega društva Oko. Društvo organizira okroglo mizo, na katero kot enega od gostov vabite tudi Marka Brdarja, nagrajenca Prešernovega sklada. Z gosti se boste pogovarjali tudi o nastajanju filma in o odnosu državne politike do filmske umetnosti pri nas. Napišite **uradno vabilo** in ga zaključite z misijo, ki poudarja pomembnost kulture in umetnosti na Slovenskem. G. Brdarja pozovite, da svojo udeležbo potrdi. Manjkajoče podatke si izmislite. Osrednji del vabilia (brez glave) naj obsega najmanj 90 besed. Svetujemo vam, da besede na koncu prestejete in število zapišete v okence na strani 16.

(16 točk)

M 2 0 2 1 0 3 1 2 1 6

Število besed:

V sivo polje ne pišite. **V sivo polje ne pišite.**